

P7_TA-PROV(2009)0022

Žmogaus teisių gynėjų nužudymo atvejai Rusijoje

2009 m. rugsėjo 17 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl žmogaus teisių gynėjų nužudymo atvejų Rusijoje

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į savo ankstesnes rezoliucijas dėl Rusijos, ypač į 2006 m. spalio 25 d. rezoliuciją dėl ES ir Rusijos santykių po Rusijos žurnalistės Anos Politkovskajos nužudymo¹ ir į 2008 m. gruodžio 18 d. rezoliuciją dėl pasikėsinimų į žmogaus teisių gynėjus Rusijoje ir Anos Politkovskajos nužudymo teismo proceso²,
 - atsižvelgdamas į deklaraciją dėl Čėčėnijos žmogaus teisių gynėjos Zaremos Sadulajevos ir jos vyro Aliko Džabrailovo nužudymo, kurią 2009 m. rugpjūčio 12 d. Europos Sąjungos vardu paskelbė Europos Sąjungos Tarybai pirmininkaujanti valstybė,
 - atsižvelgdamas į Europos Sąjungos ir Rusijos Federacijos partnerystės ir bendradarbiavimo susitarimą, kuris įsigaliojo 1997 m. ir kurio galiojimas pratęstas, kol jis bus pakeistas nauju susitarimu,
 - atsižvelgdamas į tebevykstančias derybas dėl naujo susitarimo, pagal kurį numatomas visapusiškai naujas ES ir Rusijos santykių pagrindas,
 - atsižvelgdamas į Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvenciją, į Jungtinių Tautų (JT) deklaraciją dėl žmogaus teisių gynėjų ir į JT deklaraciją dėl asmenų, grupių ir visuomenės organų teisės ir atsakomybės remti ir ginti visuotinai pripažintas žmogaus teises ir pagrindines laisves,
 - atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 122 straipsnio 5 dalį,
- A. kadangi Rusija, kaip Europos Tarybos ir Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos (ESBO) narė, įsipareigojusi saugoti ir skatinti žmogaus teises, pilietines laisves ir teisinės valstybės principus,
- B. kadangi glaudesnis ES ir Rusijos bendradarbiavimas ir geri kaimyniniai santykiai itin svarbūs stabilumui, saugumui ir klestėjimui visoje Europoje užtikrinti,
- C. kadangi ES siekia strateginės partnerystės su Rusija, kuri būtų grindžiama demokratinėmis vertybėmis, žmogaus teisėmis ir teisinės valstybės principais,
- D. kadangi didžiulį susirūpinimą kelia blogėjanti žmogaus teisių gynėjų padėtis, ypač Šiaurės Kaukaze,
- E. kadangi kuriant stabilią ir laisvą visuomenę itin svarbus žmogaus teisių organizacijų, pvz., „Memorial“ ir „Demos“, darbas; kadangi dėl šios priežasties Rusijos Vyriausybė turėtų didžiuliu svarbiu šių institucijų indėliu,

¹ OL C 313 E, 2006 12 20, p. 271.

² OL C 58 E, 2009 3 12, p. 180.

- F. kadangi 2009 m. sausio 20 d. nužudytas žmogaus teises gynęs teisininkas Stanislavas Markelovas, kuris atstovavo nužudytai žurnalistei Anai Politkovskajai, ir žurnalistė Anastasija Barburova, kuri žuvo gindama S. Markelovą,
- G. kadangi 2009 m. liepos 10 d. Petrozavodsko karjere rastas prieš tai du mėnesius dingusio žmogaus teisių gynėjo Andrejaus Kulagino kūnas,
- H. kadangi 2009 m. liepos 15 d. Grozne pagrobta ir kaimyninėje Ingušijoje rasta negyva Čečėnijoje veikusios organizacijos „Memorial“ vadovė Natalija Estemirova; kadangi 2009 m. liepos 16 d. vykusio Europos Parlamento posėdžio metu Natalijos Estemirovos atminimas pagerbtas tylos minute; kadangi po šios žmogžudystės organizacijos „Memorial“ veikla Čečėnijoje sustabdyta,
- I. kadangi 2009 m. rugsėjo mėn. Maskvoje turi prasidėti bylos dėl garbės ir orumo įžeidimo nagrinėjimas remiantis Čečėnijos Prezidento Ramzano Kadyrovo skundu, kuriame šmeižtu kaltinamas organizacijos „Memorial“ Žmogaus teisių centro pirmininkas Olegas Orlovas, 2009 m. liepos 15 d. organizacijos „Memorial“ tinklavietėje paskelbęs pareiškimą, kuriame Prezidentas R. Kadyrovas kaltinamas dalyvavimu nužudant Nataliją Estemirovą,
- J. kadangi 2009 m. rugpjūčio 10 d. iš biuro Grozne pagrobti Čečėnijos pilietinės visuomenės aktyvistė Zarema Sadulajeva ir humanitarinės pagalbos organizacijoje „Save the Generation“ dirbęs jos vyras Alikas Džabrailovas, kurie kitą dieną rasti nužudyti,
- K. kadangi 2008 m. gruodžio 4 d. Rusijos generalinės prokuratūros siūsti kaukėti vyrai atliko kratą Sankt Peterburge veikiančios organizacijos „Memorial“ Tyrimų ir informacijos centro biure: buvo išnešti kietieji ir kompaktiniai diskai, kuriuose saugota visa duomenų bazė su informacija apie tūkstančius stalinizmo represijų aukų; kadangi teismui nurodžius duomenų bazę gražinta organizacijai „Memorial“,
- L. kadangi 2009 m. rugsėjo 3 d. vyriausybės tyrėjai, apsimetę mokesčių inspekcijos darbuotojais, atliko patikrinimą dagiabučiuose namuose, kur gyvena organizacijos „Memorial“ Žmogaus teisių centro vadovas Olegas Orlovas ir jo kolega Aleksandras Čerkasovas,
- M. kadangi 2009 m. rugsėjo 3 d. Rusijos Aukščiausiasis Teismas nurodė atlikti naują 2006 m. įvykdytos Anos Politkovskajos žmogžudystės bylos tyrimą, o dviem mėnesiais anksčiau nurodė iš naujo nagrinėti trijų šių metų vasario mėn. išteisintų įtariamųjų bylą,
- N. kadangi Rusijos piliečiai yra pateikę daugybę skundų Strasbūre veikiančiam Europos žmogaus teisių teismui,
 - 1. griežtai ir besąlygiškai smerkia žmogaus teisių gynėjų, teisininkų ir žurnalistų persekiojimą Rusijoje ir pasikėsinimus į jų gyvybę;
 - 2. ragina Rusijos valdžios institucijas vadovautis JT deklaracija dėl asmenų, grupių ir visuomenės organų teisės ir atsakomybės remti ir ginti visuotinai pripažintas žmogaus teises ir pagrindines laisves ir daryti viską, kas įmanoma, kad būtų užtikrinta žmogaus teisių gynėjų apsauga; ypač ragina susijusias valdžios institucijas sudaryti sąlygas, kad organizacija „Memorial“ ir kitos žmogaus teisių organizacijos galėtų atnaujinti savo veiklą Čečėnijoje ir saugiai dirbti; palankiai vertina tai, kad gražintas per 2008 m.

gruodžio 4 d. reidą Sankt Peterburge iš organizacijos „Memorial“ konfiskuotas archyvas;

3. ragina Rusijos federalines valdžios institucijas greitai, atidžiai ir veiksmingai ištirti minėtuosius nužudymo atvejus ir nubausti už šiuos brutalius nusikaltimus atsakingus bei su jais susijusius asmenis;
4. pabrėžia, kad nebaudžiamumas Čečėnijoje destabilizuoja padėtį visame Šiaurės Kaukazo regione;
5. atkreipia dėmesį į telegramą, kurią Rusijos Prezidentas Dmitrijus Medvedevas liepos mėn. išsiuntė žmogaus teisių organizacijai „Memorial“ ir kurioje jis įsipareigojo atidžiai ištirti Natalijos Estemirovos žmogžudystę;
6. teigiamai vertina Prezidento D. Medvedevo iniciatyvą iš dalies pakeisti Nevyriausybių organizacijų įstatymą, sumažinti kai kuriuos Rusijos nevyriausybinių organizacijoms taikomus apribojimus ir sudėtingą jų registravimo tvarką ir tikisi, kad šis įstatymas bus iš esmės patobulintas;
7. palankiai vertina 2009 m. rugsėjo 3 d. Rusijos Aukščiausiojo Teismo nutartį atlikti naują Anos Politkovskajos žmogžudystės bylos tyrimą ir atsižvelgti į trijų per pirmąjį procesą išteisintų vyrų ir tariamo žudiko Ruslano Machmudovo bei jam talkinusių asmenų bylas kaip į vieną atvejį; ragina kuo greičiau pradėti šį procesą, užtikrinti, kad tai būtų teisminis nagrinėjimas dalyvaujant prisiekusiesiems, o į nagrinėjimą būtų įleidžiami visi žurnalistai ir visų žiniasklaidos priemonių atstovai;
8. ragina paspartinti ES ir Rusijos konsultacijas žmogaus teisių klausimais ir užtikrinti, kad prie šio konsultacijų proceso veiksmingai prisidėtų Europos Parlamentas, Valstybės Dūma, Rusijos teisminės institucijos, pilietinė visuomenė ir žmogaus teisių organizacijos; ragina Rusiją visapusiškai vykdyti savo įsipareigojimus, kuriuos ji prisiėmė kaip ESBO ir Europos Tarybos narė, įskaitant teisės jungtis į asociacijas ir teisės rengti taikias demonstracijas paisymą; pabrėžia, kad laikosi pozicijos, jog žmogaus teisių apsauga turėtų būti prioritetas ateinančio ES ir Rusijos aukščiausiojo lygio susitikimo darbotvarkės klausimas ir neatskiriama naujojo ES ir Rusijos susitarimo dalis;
9. ragina Rusijos valdžios institucijas vykdyti visas Europos žmogaus teisių teismo nutartis ir nedelsiant ratifikuoti Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos papildomą 14 protokolą dėl jos kontrolės sistemos reformos;
10. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Tarybai, Komisijai, valstybių narių vyriausybėms ir parlamentams, Rusijos Federacijos vyriausybei ir parlamentui, ESBO ir Europos Tarybai.